

Hanke nimetus:

„Põlva keskväljaku ja linnaruumi arhitektuurivõistlus“ (viitenumber 156929)

ŽÜRII LÖPP-PROTOKOLL

Kuupäev ja aeg: 23. jaanuar, 2015.a. kell 11:30 -16:00

Koht: Põlva Kultuuri- ja Huvikeskus, Kesk 15, Põlva

Avatud ideevõistluse eesmärk oli leida ruumiline lahendus Põlva keskväljakule ja seda ümbritsevale linnaruumile, eesmärgiga koostada lahenduse alusel detailplaneering ning keskväljaku ja seda ümbritseva avaliku ruumi ehitusprojekt.

Väljak ja ühendavad tänavad on kavas välja ehitada EV 100 programmi raames hiljemalt aastaks 2020.

EV 100 arhitektuuriprogrammi “Hea avalik ruum” keskmes on riigi avalik ruum oma järjepidevuses ja arengus. Eesti Arhitektide Liidu kureeritava projekti raames rajatakse või rekonstrueeritakse Eesti suuremates linnades ja tömbekeskustes kuni 15 avalikku linnaruumi ala. Linnakeskuste avaliku ruumi organiseerimise, atraktiivseks ja kogemuslikuks muutmiseks luuakse inimestele võimalus ja põhjus avaliku ruumi kasutamiseks. Projektide kaugem eesmärk on mõjutada kogu linna ja piirkonna edasist arengut. Kõik ruumiobjektid, mis valmivad EV 100 arhitektuuriprogrammi raames, saavad õiguse kasutada vastavat juubelimärgist ning nende rajamine ja valmimine seotakse Eesti Vabariik 100 juubeliprogrammiga.

2015. aasta oktoobri lõpus kuulutas Eesti Arhitektide Liit koostöös Põlva Vallavalitsusega välja avaliku arhitektuurivõistluse. Konkursi tähtjaks, 12. jaanuariks 2015 saabus 16 ideekavandit, millest kõik kvalifitseerusid ja pääsesid hindamisele.

Žürii hindas võistlustöodes vastavalt võistluseeskirjale p.12.1:

- väljaku ja planeeringu arhitektuurset kvaliteeti, funktsionaalsust ja vastavust lähteülesandele;
- Põlva keskväljaku ja ümbritseva linnaruumi planeeringu terviklikkust ja keskkonda sobivust, sh arhitektuurse lahenduse värskust ja tänapäevasust;
- lahenduse otstarbekust ja realiseeritavust; väljakulahenduse teostatavust iseseisva objektina aastaks 2020.

Žürii otsustas üksmeelselt jagada ideekonkursi preemiad järgnevalt:

I preemia (6000 eur) ideekavandile märgusõnaga **PUULINN**;

II preemia (4500 eur) ideekavandile märgussõnaga **PÕHJUS TULLA**;

III preemia (3500 eur) ideekavandile märgusõnaga **TUULELOHE**;

ergutuspreemia (2000 eur) ideekavandile märgusõnaga **ISEVESI**.

Žürii üldine kommentaar:

Žürii arvates täitis võistlus oma eesmärgi, kuigi päris ideaalset võistlustööd ei leidunud. Võistluse võidutöö edasiarendamisel on siiski võimalik saavutada ootustele vastav tulemus. Samuti on väga oluline edaspidises töös küllaltki kiiresti läbi töötada realistlikud hoonete ja välisruumide arenduse etapid, et saavutada EV 100. juubeliks esinduslik avalik ruum.

ŽÜRII KOMMENTAARID IDEEKVANADITELE

I preemia - PUULINN

Žürii peab võistlustööd tugevaimaks pakutud ideekavandite seas, põhjuseks selge ja terviklik linnaehituslik kontseptsioon. Võidutöös on kõige asjakohasemalt pakutud nii üldised kui ka detailsed lahendused. Samuti pakub töö piisavat paindlikkust edasiseks arendamiseks. Võimalik etapiliselt välja ehitada - toimib ka siis, kui hoonestus pole väljaku ääres veel lõpuni valminud. Avatud vaatesuund kalmistu ja jõe suunas on tugevus. Selge funktsionaalne jaotus - tseremooniate ja paraadide ala on lipumastidega eraldatud puhkeotstarbelisest alast. Harvade suurürituste korral on tänava ala seotav väljakuga. Reljeef on hästi ära kasutatud väljaku lahenduses. Autoliiklus ei häiri/sega väljaku toimimist (ajutise sulgemise võimalus). Kaubanduskeskusel on hea tänava ja väljakuga piirnev asukoht (ei avane parklasse). Hea mõte kasutada liimpuitu hoonete juures ja väljaku esialgseks piiritlemiseks, puitstruktuurid sulanduvad ka hiljem uude hoonestatud keskkonda. Töö on rakendatav ka sel juhul, kui vallavalitsuse kõrval asuva hoone Kesk tn 11a omanikuga kokkuleppele ei jõuta ning see säilib esialgu olemasoleval kujul tervikut kahjustamata. Parkimine on keskkonnale sobivalt hajutatud, et vältida suuri tühjalt seisvaid monotoonseid parkimispiindu. Leidub ka küsitavusi, nt keeruline side keskpargi ja muusikakooli suunal ning läbikäigud Kesk tn suunas, mis kulgevad suures osas läbi eravalduste. Samuti turu hoonemahu puudumine, mis oleks väljaku ääres vajalik inventari paigutamiseks.

Žürii soovitused maa-ala arenduseks ja võidutöö edasiarendamiseks:

- Žürii peab oluliseks, et üheskoos EV100 raames valmiva väljakuga ehitataks välja ka osa väljakuäärsest hoonestusest. Vastasel juhul väljak ei elavdu ning võib jääda tagahooviks. Seepärast on otstarbekas kaaluda (tõenäoliselt lähiajal ehitatava) energiatõhususe kompetentsikeskuse planeerimist mõneste nendest hoonetest, mida võistlustöö kavandab vahetult väljaku äärde (kuigi ülesanne soovitas Oja tn 6 maaüksust).
- Edasises töös kaaluda väljakuäärsete hoonefrontide rõhutatud paralleelsusest ja täisnurksusest loobumist, käsitledes frontide plaanilist lahendust vabamalt, kuid säilitades frontide tiheduse. Selles mõttes võib muuhulgas võtta inspiratsiooni näiteks II ja III koha töödest.

II preemia - PÕHJUS TULLA

Žürii hindab kõrgelt võistlustöö lahendusega tekkivat tihedat ja hubast linnakudet. Väga hea kompaktsuse looja, seob olemasoleva keskpargi ja muusikakooli ümbruse tihedalt uue väljakuga, toob keskuse lähemale. Inimesekeskne lahendus Põlvale omases mastaabis. Mõeldud on ühendusele kultuurikeskuse ja väljaku vahel. Sümpaatne väikevormide ja väljaku inventari lahendus. Võistlustööl on ka tähelepanuväärselt hea seletuskiri, kus on lahenduse valikut sisukalt, põhjalikult ja arusaadavalt kirjeldatud.

Võistlustöö realiseerimisega tekib aga mitmeid riske ja probleeme, mis vajavad kõrvaldamiseks olulisi muudatusi:

- Pakutud keskväljaku asukoht jääb kõige suurema reljeefiga kohale, millega arvestamine ei ole piisavalt selge. Tseremooniate ja paraadide pidamist ei ole piisavalt läbi mõeldud.
- Töö ei ole elluviidav juhul, kui ei leita lahendust Kesk tn 11a hoone võõrandamise osas.

- Autoga liikumine piki Maarja tänavat ei tööta – see võiks tänavastruktuuris toimida jalakäijaid eelistavalt ja rahustatud kujul. Lahendus tingib Oja tänavaga ühendamise Kesk tänavaga, mis selles järveäärses reljeefses kohas ei kujuneks inimsõbralikuks.

Samuti jäi žürii kahtlema mõnede lahenduste sobivuses:

- Monumendi tsentraalsuse rõhutamine katendis ei ole põhjendatud.
- Tundub, et lahendus sulgeb taotluslikult avaruse jõe ja surnuaia mäe suunas – see on tiheduse eesmärgil arusaadav, kuid žürii ja ka võistlusülesanne pidasid väljaku jõesuunalist visuaalset sidet olulisemaks.

III preemia - TUULELOHE

Žürii tunnustab ideekavandi kontseptsiooni ja struktuurilist lahendust. Väljak sobitub tundlikult ümbritsevasse linnaruumi, nii oma kujult kui paigutuselt. Tunnetab mastaapi, arvestab reljeefi ning leiab tasakaalu kompaktsuse ja avaruse vahel. Väljakuruumi liigendus, selle jaotus erinevateks osadeks ja üldine hoonefrontide suund on töö tugev külg. Samas paraadi läbiviimiseks väljakulahendus ei sobi. Žürii peab töö nõrgaks küljeks väljakut ümbritsevate hoonete pealiskaudset käsitlust. Väljakuäärsete hoonete mastaap ei ole põhjendatud, kompaktne ärihoone puudub, hoonestus ei tekita organiseeritud linnalist ruumi, töö ei rõhuta hoonete suhtlust väljakuga. Energiatõhususe kompetentsikeskuse rajamine soisele pinnasele vee ääres ei ole otstarbekas lahendus. Detailsemaid lahendusi leidub töös vähevõitu.

Ergutuspreemia - ISEVESI

Žürii hindab pakutud alternatiivlahenduses (väljak jõe ääres) teatud ideelist väärtust, kuigi ei pea seda võistluse eesmärgile päris vastavaks. Huvitav asukoht Orajõe ääres, ilusad vaated ja omanäoline lahendus, aga puudu jääb keskuse jaoks vajalikust linnalikust tihedusest, ka juurdepääs jääb ebamugavaks. Tegemist on pigem jõepargi kui väljakuga. Ei sobi paraadi läbiviimiseks. Koos hoonetega töötaks väljak paremini, kuid ilma hooneteta jääb Oja ja Maarja tn vaheline tühermaa korrastamata. Seosed linnaga jäävad nõrgaks. Väljakuruum on vaid hooajaliselt kasutatav. Žürii kahtleb, kes see objekt aktiivse väljakuna tööle hakkaks.

EHE

Planeeritud keskväljak jätkab Põlvale omast reljeefisust ja rohelist, kuid pakub vaid olemisruumi, mille elemendid sobiksid paremini 10x10m platsile lastele turnimiseks. Puidust moodulid on vahetatavad ja kohalikust materjalist, aga konstruktsioonid on väga töö- ja hooldusmahukad, ülekoormatud, liiga tihedalt. Ei sobi paraadide läbiviimiseks. Töötab ainult koos hoonestusega, mida ideekavandis pakutud määral ei teostata. Üledimensioneeritud kämpinguid meenutava arhitektuuriga hoonestus ei haaku Põlva ajaloolise hoonestuse ja linnalise keskkonnaga. Väljakulahendusel puudub seos Orajõega, asukoha võimalused on jäetud kasutamata, ei seostu funktsionaalselt ka olemasoleva keskusega. Ühekordne kaubanduskeskus jääb tagaplaanile, lipuväljak lava varju. Küsimusi tekitab ka energiatarbimise kompetentsikeskuse asukoht ja ligipääs turule.

ELUTUBA

Pakutud lahenduse puhul on tegemist pigem suurejoonelise maastikukujunduse kui peaväljakuga. Idee on olemas - väljak on kavandatud linna tekkimist põhjustanud jõe äärde ja on sõltumatu planeeritavast hoonestusest, kuid terviklikku linnakeskkonda ei teki ja väljakuna tööle ei hakka. Mõte sarnaneb ergutuspreemia tööle, kuid vormiliselt veenab vähem. Vormikeel on vastuoluline jõeäärse voolava maastikuga - element iseeneses. Ka paraadiks sobimatu.

KOLM

Ideelahenduses selgelt tajutavat väljakuruumi ei moodustu, ruumilise terviku töölehakkamine on küsitav. Ettepanek sulgeb ühendusteed, jätab liikumissuunad lahendamata - side keskpargi suunal, juurdepääs väljakule jne. Ruumilised seosed jäävad segaseks. Tohtu trepistik ei haaku Põlva mastaabiga, väljak ei sobi ka paraadi läbiviimiseks.

LINALAKK

Linnaväljaku kujunduses üritatakse kasutada Põlvaga seostatavaid vapielemente ja kujundeid, mis pakutud lahenduses mõjuvad kunstlikult ja otsitult. Väljaku asukoht Kesk tn poolses küljes on logistilises mõttes arusaadav valik. Hea asukoht on leitud kaubanduskeskusele ja energiatõhususe kompetentsikeskusele - hooned ja väljak moodustavad terviku. Paraadi läbiviimiseks ei sobi.

LÜLI

Puuduvad uued ehitusmahud, mille paigutust võistlusülesandes küsiti. Tegeldud on pigem pargiala, kui väljaku kujundamisega. Planeeringuliselt igav, põhjendamatu struktuuriga. Tajutavat tänavat ei moodustu, massiivne parkimine. Liiga suur rõhk elamualadel. Kavandatud hoonemahte ei ole väljakuga seotud, vaid pigem pargiga eraldatud. Kompetentsikeskuse asukoht ei ole hästi valitud. Väljak paraadi läbiviimiseks ei sobi. Positiivse poole pealt tõi žürii välja ideelahenduse jalakäija- ja jalgrattasõbralikkuse.

PILLERIIN

Väljaku viimine võistlusalast välja praegusesse keskusesse tekitab hea sideme olemasoleva kaubandusala ja Kultuurikeskusega, aga uut väljakuruumi moodustama mõeldud olemasolevad hooned ei ole esindusväljaku väärilised ning mis peamine - praegune tühermaa jääb lahendamata. Kesklinlikku ruumi ei teki. Ei sobi ka paraadi läbiviimise jaoks. Jõuline võistlusala läbiv telg seob Kultuurikeskuse jõeäärse piirkonnaga, aga jääb väheveenvaks. Positiivne, et on mõeldud ühendusvajadusele Kultuurikeskusega. Mastaap on Põlva jaoks liiga suur. Võistlusülesandes küsitud kaubandusmahud jäänud lahendamata. Puudub sobiv koht energiatõhususe kompetentsikeskuse jaoks. Bussijaam pakutud asukohta ei sobi. Elementide poolest töömahukas.

RUKKILILLESININE

Seinteta väljak valgub laiali, st olukord jääb põhimõtteliselt võistluseelseks. Lahendus tegeleb pargiprojekti, mitte linliku mitmekesise keskkonnaga. Ei seostu piirneva äritegevusega. Paraadi läbiviimiseks sobimatu. Tugevuseks on ühendused muusikakooli pargi, rannaala ja Pärna tänavaga, värav loodusesse - hea seos jõega. Pühenduste allee on huvitav idee. Väljaku lahendus on detailne, aga uued hoonemahud on lahendamata. Kergliiklusteed kulgevad eikusagilt eikuhugi.

SÜDA

Töö on võistlusalast väljas ning seega ei vasta tingimustele. Võistlusala on jäänud lahendamata. Tegemist pigem kontseptuaalse graafilise töö kui arhitektuurse projektiga. Valitud kohale pakutud väljak töötab ka ilma uushoonestuseta ja tihendab linnaruumi, kuid tühermaa jääb tühermaaks ning ühtlasi lammutab lahendus hiljuti rajatud pargi. Ei lahenda kompetentsikeskust ega kaubanduskeskust.

TSÕÖR

Ideekavandi näol on tegemist pigem pargi kui keskväljaku lahendusega. Palju tühja ruumi, aga puudub hoonestus, mis tingimustes oli ette nähtud. Pole lahendatud Maarja tn, kaubanduskeskuse ega energiatõhususe kompetentsikeskuse asukohad, puudub ka lipuväljak. Ei sobi paraadi läbiviimiseks. See ei ole linnaline ruum - mets on püütud arusaamatul põhjusel nudituna väikelinna keskele suruda. Põlvas on piisavalt kohti, kus lihtsalt olla, siia on vaja lisafunktsioone, mis inimesi kõnetaksid-kutsuksid. Positiivsena näeb žürii jõeäärse kõnnitee jätkumist loodusrajana piki Orajõe kallast.

UUS ENERGIA

Enamus alast täidavad tänavad ja parklad - see on autostumise põlistamine ja parkla-häng. Ideevõistluse eesmärk oli vastupidine - tekitada juurde kvaliteetset jalakäijate ruumi. Siin on aga jalakäijad ja nende liikumised teisejärgulised. Võrreldes kehtiva detailplaneeringuga uut linnalist kvaliteeti ei teki. Pigem tagasiminekuks vananenud käsitluste juurde. Ei sobi paraadide läbiviimiseks. Vaade Orajõe maastikule on suletud. Kaubanduskeskus ei avane mitte avalikku ruumi, vaid parklasse. Atraktiivsena mõeldud detailid - "jalgpall" katusel, skulptuuririda ja kaarsild mõjuvad raskepäraselt ja vanamoeliselt. Positiivse poole pealt tõi žürii välja avaliku ruumi jõe äärde toomise ja mobiilse väljaku inventari.

UUS SÜDA

Loogiline väljakulahendus, toimiks ka etapiviisil ehitades, aga puudu jääb atraktiivsusest. Sobib hästi paraadide läbiviimiseks. Vähe erihooldust vajavaid elemente. Samas palju lagedat, tühja ala, mastaabist väljas hooned, hektiline. Hoonetest ei teki selget arusaadavat linnaruumi. Elamud kaubanduse ja parkimise vastas, mänguväljak tänava ääres ei ole head lahendused. Turg on väljakust ära lõigatud ja viidud jõe äärde, samas pööratud jõe poole seljaga, jättes kasutamata nii väljaku kui ka jõe kvaliteete ning andmata kummalegi midagi juurde. Ei tegele ei detailide ega mastaabiga. Turu lahendus sulgeb vaate Orajõe. Looduslikke eeldusi on vähe kasutatud. Puudub visuaalne side ilusa maastikuga. Sillast üksi ei piisa.

VOLT

Pääplats sobib paraadi läbiviimiseks, aga tundub argipäeviti tühi ja kõle. Hakitud ruum, kus ilma hooneteta tervikut ei teki. Niigi hapras tasakaalus olevatest funktsioonidest on jalakäijate tee veel lahku rebitud, jättes alles üledimensioneeritud augu. Ühendus kesklinnaga takistatud. Kompetentsikeskus jääb esialgu tühermaa servale. Asukoht on hea, aga mitte ilma rekreatsiooniala rajamise ja ülejäänud olulise hoonestuseta.

(allkirjastatud digitaalselt)

Georg Pelisaar, Põlva vallavanem

Kuldar Leis, Põlva vallavolikogu esimees

Toomas Nigola, maaomanike esindaja

Marika Saks, Põlva Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna peaspetsialist

Kalle Vellevoog, Eesti Arhitektide Liit

Toomas Paaver, Eesti Arhitektide Liit

Karin Bachmann, Eesti Arhitektide Liit

Pille Epner, Eesti Arhitektide Liit, žürii sekretär